

UCHWAŁA NR LIII.361.2023
RADY POWIATU ZIELONOGÓRSKIEGO

z dnia 14 września 2023 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2023 – 2027

Na podstawie 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1526 z późn. zm.), art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.), Rada Powiatu Zielonogórskiego, **uchwała, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2023 - 2027, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XXVI.175.2020 Rady Powiatu Zielonogórskiego z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2021 – 2025”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Zielonogórskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Zielonogórskiego

Edwin Łazicki

**Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej oraz
ochrony ofiar przemocy domowej
na lata 2023 – 2027**

Zielona Góra 2023

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawa prawna	11
2. Charakterystyka zjawiska przemocy	13
2.1 Definicja przemocy domowej	13
2.2. Cechy charakterystyczne przemocy	14
2.3. Rodzaje przemocy domowej i jej przykłady	15
2.4. Cykl przemocy	18
2.5. Stereotypy dotyczące przemocy domowej	20
2.6. Przyczyny przemocy domowej	21
3. Przeciwdziałanie przemocy domowej – zakres działań administracji samorządowej ..	25
4. Zasoby instytucjonalne powiatu	26
5. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu zielonogórskiego	34
6. Analiza SWOT zjawiska przemocy domowej	42
7. Cele programu	44
7.1. Cel główny	44
7.2. Cele szczegółowe	44
7.3. Wskaźniki realizacji celów programu	44
7.4. Sposoby realizacji celów	45
7.5. Realizatorzy programu	45
7.6. Adresaci programu	46
8. Cele szczegółowe, sposób realizacji, realizatorzy i harmonogram Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Domowej na lata 2023 – 2027	47
9. Źródła finansowania	50
10. Monitorowanie i ewaluacja	50

Wstęp

Przemoc domowa, nie jest zjawiskiem unikatowym czy rzadkim – występuje często i może przybierać różne formy. Przemocą domową nazwiemy każdą sytuację, w której jeden z członków rodziny intencjonalnie nadużywa swojej siły i władzy, krzywdząc pozostałych członków rodziny/gospodarstwa domowego.

Przemoc domowa jest tematem wrażliwym, dodatkowo bardzo złożonym i skomplikowanym. Jest zjawiskiem gruntownie przebadanym pod względem różnych aspektów oraz opisanym przez wielu autorów z uwzględnieniem różnych jego czynników, takich jak lęk, stopniowe izolowanie się, stan wyuczonej bezradności czy syndrom sztokholmski. Mimo dość dużej dostępności tej wiedzy, można odnieść wrażenie, że z przemocą domową wciąż związane są pewne stereotypowe wyobrażenia, które są szkodliwe dla tych, którzy jej doświadczają. Rozpoczynając temat przemocy domowej, wiele osób skojarzy sytuację pobitej kobiety oraz mężczyzny jako oprawcy. Choć jest to zgodne ze statystykami i wynikami badań, które wskazują, że głównie osobami pokrzywdzonymi przemocą są kobiety i dzieci, to z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że ten obraz jest adekwatnie spójny z przyjętymi w społeczeństwie stereotypami płciowymi. Stereotypy rozumiane są jako nadmiernie uogólnione, uproszczone i sztywne obrazy określonych grup społecznych, wyodrębnione na podstawie łatwo dostrzegalnej cechy, która ma określać ich tzw. tożsamość społeczną. Kobiety, poprzez stereotypy postrzegane są jako wrażliwe, bezradne, opiekuńcze, dążące do utworzenia wspólnoty oraz potrzebujące opieki ze strony mężczyzn. Mężczyźni zaś – jako silni, stanowczy, dominujący, sprawczy i bardziej niż kobiety zainteresowani seksem. Kiedy więc podejmujemy się tematu przemocy domowej dziejącej się „za zamkniętymi drzwiami”, pojawia się obraz kruchej, wrażliwej kobiety, która jest „stawiana do pionu” przez silniejszego, agresywnego mężczyznę „domagającego się swoich praw w związku”. Wszystko to może powodować, że trudniej przyjąć do wiadomości możliwość, że są sytuacje, kiedy to nie kobiety, a mężczyźni znajdują się w roli osób doświadczających przemocy i w związku z tym mogą doświadczać wielu nieprzyjemnych stanów emocjonalnych i stać się ofiarami mechanizmów, które utrudniają im podjęcie konstruktywnych działań w celu zmiany swojej sytuacji. Ta sytuacja z kolei, ma nieodzowny wpływ na zaniżenie statystyk dotyczących przemocy, a przez co niski udział mężczyzn jako osób, które tej przemocy doświadczają.

Zjawisko przemocy domowej stanowi od wielu lat problem społeczny i jedno z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny, jak i poszczególnych jej członków. Jest zjawiskiem złożonym, a konsekwencje jakie ze sobą niesie, mają wpływ nie tylko na doświadczające tej przemocy jednostki, ale na ogół społeczeństwa. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.), jest jednym z najważniejszych dokumentów w ustawodawstwie polskim regulującym zasady postępowania w przypadku wystąpienia przemocy domowej. Definiuje pojęcie przemocy, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób jej doznających oraz zasady postępowania wobec sprawców.

Niniejszy Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2023-2027 jest odpowiedzią na obowiązki nałożone w ustawie. Określa kompleksowe działania skierowane do mieszkańców powiatu zielonogórskiego, których realizacja ma za zadanie ochronę ofiar przemocy domowej, profilaktykę, w tym promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą jak również edukację jej sprawców. Ponadto jego celem jest podnoszenie jakości i skuteczności działań podejmowanych na rzecz rodzin dotkniętych przemocą przez instytucje działające w tym zakresie.

Program jest zbieżny z celami i kierunkami działań zawartymi w powiatowych programach strategicznych takich jak: Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zielonogórskim na lata 2023 – 2030, Program Profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie powiatu zielonogórskiego na lata 2023–2030.

Zaplanowane w programie działania są kontynuacją realizowanych wcześniej w ramach „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 — 2025”, którego głównym celem było „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.” Program został zaktualizowany o nazewnictwo i definicję, w związku z nowelizacją Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie, która obowiązuje od 22 czerwca 2023 roku i brzmi: Ustawa o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej.

Głównym założeniem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy w Domowej na lata 2023 - 2027 jest podejmowanie działań mających na celu ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu zielonogórskiego.

Cel główny – **Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.**

Aby osiągnąć cel priorytetowy, zostały opracowane cele szczegółowe:

1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu na temat zjawiska przemocy domowej i możliwości uzyskania pomocy.
2. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób pokrzywdzonych i stosujących przemoc domową.

Program określa adresatów działań, przewidywane efekty i źródła finansowania.

Działania i założenia programu w latach 2021 – 2022, były realizowane w następującym zakresie:

1. W odniesieniu do **celu pierwszego**:

- a) w celu zwiększenia dostępności informacji dla osób potrzebujących pomocy, wykorzystane zostały wszystkie innowacyjne metody przekazywania informacji i wiedzy, począwszy od tradycyjnych form w postaci pism informacyjnych po wykorzystanie Internetu. Regularnie na stronach internetowych PCPR w Zielonej Górze ukazywały się informacje dotyczące pomocy świadczonej osobom zagrożonym bądź uwikłanym w przemoc;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze, aby podnieść świadomość lokalnej społeczności powiatu zielonogórskiego, stale publikuje i udostępnia treści edukacyjne, w tym profilaktyczne odnośnie:

- zjawiska przemocy w rodzinie – m.in.: źródeł przemocy, mechanizmów przemocy, cyklu przemocy, charakterystyki osób stosujących przemoc;
- problematyki krzywdzenia dzieci – m.in.: w tym dziecka jako świadka przemocy, traum wczesnodziecięcych związanych również z wychowywaniem się z zagrażającym środowisku, możliwości wsparcia dziecka krzywdzonego;

- problematyki krzywdzenia kobiet – m.in.: charakterystyki zjawiska przemocy ze względu na płeć, skali zjawiska, możliwości uzyskania pomocy;
  - informacji o instytucjach pomocowych, w tym ogólnopolskich organizacji zajmujących się wspieraniem osób doświadczających przemocy w rodzinie, Ogólnopolskich Telefonach Zaufania dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, lokalnych organizacjach pozarządowych.
- b) PCPR w 2022 roku, było realizatorem projektu „Młodzi gotowi na przyszłość” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2020, Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna, Działanie 7.5. Usługi Społeczne. W ramach działań projektowych, zorganizowano 2 wyjazdy warsztatowe o charakterze profilaktycznym, skierowane do najmłodszej grupy odbiorców, która doświadczyła przemocy i zaniedbania w swoich rodzinach pochodzenia, przez co została zabezpieczona w rodzinnej pieczy zastępczej.

I wyjazd - W terminie 24–31.08.2022 roku, zorganizowano wyjazd warsztatowo edukacyjny do Jastrzębiej Góry, dla 50 uczestników (dzieci i młodzieży). Uczestnicy wyjazdu brali udział w 3 szkoleniach z zakresu szerokokorozumianej profilaktyki, w tym profilaktyki przemocy:

- szkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej – gdzie oprócz nabycia wiedzy i umiejętności z zakresu pierwszej pomocy, uczestnicy dowiedzieli się jak zachowywać się w sytuacji stresu i zagrożenia (sytuacji kryzysowej) oraz działania zespołowego przy sytuacjach kryzysowych.
- trening budowania pozytywnej samooceny, komunikacji interpersonalnej i postaw asertywnych – uczestnicy nabyli m.in. umiejętności niezbędne do przeciwdziałania izolacji społecznej, wzmocnienia pewności siebie w sytuacjach zagrażających, wyrażania własnego zdania bez ranienia innych poprzez postawę asertywną.
- zajęcia nt. higieny i pielęgnacji własnego ciała – gdzie uczestnicy otrzymali wiedzę z zakresu higieny i pielęgnacji własnego ciała zgodnie z wiekiem i rozwojem, a także zostali wyposażeni w podstawową wiedzę z zakresu profilaktyki molestowania seksualnego.

II wyjazd - W terminie 7–9.10.2022 roku, zorganizowało 4 godzinne warsztaty wyjazdowe w góry do Szklarskiej Poręby, dla 32 uczestników (w podziale na 3 grupy warsztatowe). Tematem szkolenia były: *Zagrożenia w Internecie:*

cyberprzemoc, seksting, hejt, cyberstalking, nadużywanie Internetu, telefonów komórkowych. Celem warsztatów było nabycie przez uczestników wiedzy w zakresie przeciwdziałania szkodliwym treściom internetowym, poznanie zasad oraz katalogu rozwiązań w sytuacjach związanych z zagrożeniem w sieci. Omówiono m.in.:

- korzyści oraz negatywne aspekty korzystania z Internetu, przybliżono definicję i rodzaje cyberprzemocy,
- zapoznano młodzież ze strategiami przeciwdziałania przemocy w Internecie,
- poruszono zagadnienia uzależnienia od komputera, telefonu oraz pozostałych urządzeń mobilnych.

2. W odniesieniu do **celu drugiego**: uczestnictwo pracowników merytorycznych PCPR w szkoleniach, w samym roku 2022, działania wokół celu 2, skupiały się na podnoszeniu kompetencji zawodowych przez pracowników Centrum – zarówno koordynatorzy, jak i specjaliści – pedagog oraz psycholog, brali udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar w rodzinie, szczególnie ujmujących tematykę dziecka krzywdzonego.

Szkolenia odbyte w 2022 roku:

- 1) „Przeciwdziałanie przemocy w szkołach - program profilaktyczny IMPACT” – 09-11.05.2022 r.
- 2) „Przemoc wobec dziecka” – 07-09.09.2022 r. oraz 08-10.11.2022 r., Kalsk.
- 3) „Jak wspierać dziecko z RAD i jak wspierać opiekuna” 14.10.2022r., Warszawa.
- 4) „Jak koordynator może wspierać rodziny zastępcze w kontaktach z rodzicami biologicznymi” 04.11.2022 r., Warszawa.
- 5) Udział w 4 jednodniowych szkoleniach z zakresu „podnoszenia kompetencji osób pracujących z ofiarami przemocy” w ramach projektu „Prawo do życia w świecie bez przemocy.”
  - a) 26.10.2022 r. - „Praca z osobami doznającymi przemocy i stosującymi przemoc.”
Miejsce szkolenia - Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Zielonej Górze, al. Wojska Polskiego 116 g, 65-077 Zielona Góra.
  - b) 17.11.2022 r. – „Przemoc seksualna wobec dorosłych i dzieci.”

Miejsce szkolenia: Sala Konferencyjna, Starostwo Powiatowe w Żaganiu,
ul. Dworcowa 39, 68-100 Żagań.

c) 11.01.2023 r. – „Strategie pracy z rodziną.”

Miejsce szkolenia: Sala Sesyjna, Starostwo Powiatowe w Świebodzinie,
ul. Kolejowa 2, 66-200 Świebodzin.

SZKOLENIA I KONFERENCJE ONLINE:

1. Cykl webinarów: Świadoma pomoc dzieciom, które doświadczyły traumy.
Prowadząca: Sabina Sadecka oraz Platforma SkillPlanet.io edukacja dla pieczy zastępczej.
  - a) „Doświadczenie traumy oraz jej wpływ na życie i rozwój dziecka.”
30.11.2022 r.
  - b) „Jak odbudować poczucie bezpieczeństwa u dziecka po traumie?”
7.12.2022 r.
  - c) „Jak wzmacniać odporność psychiczną dziecka w praktyce?”
14.12.2022 r.
2. „Świadkowie i rodzina ofiar przestępstw”, organizator: Niebieska Linia IPZ -
03.12.2022 r.
3. „Dzieci z nie-miejsc. Kiedy doświadczenie staje się opowieścią” –
organizator: Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna - 29.11.2022 r.
4. „Przemoc postseparacyjna wobec dziecka a realizacja kontaktów” –
organizator: Stowarzyszenie Intro; Miasto Wrocław; - 21.06.2022 r.
5. „Niedostrzegana trauma. Zaniedbywanie i emocjonalne krzywdzenie dziecka”
– organizator: Stowarzyszenie Intro; Miasto Wrocław; - 10.06.2022 r.
6. „Skutki złożonej traumy rozwojowej u dzieci” – organizator: Fundacja
Fascynujące - 10.06.2022 r.
7. „Dzieci w obliczu wojny i straty bliskich” – organizator: Rodzina od A do Z -
02.06.2022 r.
8. Konferencja „Przemoc wśród dzieci i przemoc wobec dzieci –
organizator: UNIWERYTET SWPS” – 26-27.05.2022 r.
9. „Renata Durda i Jacek Hołub. Przemoc w moim domu. Trudne tematy w Big
Book Cafe” – 17.05.2022 r.

10. „Kobiety jako sprawczynie przemocy w rodzinie - charakterystyka zjawiska”
organizator: Fundacja ETOH – 05.05.2022 r.
11. „Zabiorę wszystkich ze sobą...” - przypadki zabójstw suicydalnych w 2021 roku – organizator: Czarna Księga Ofiar Przemocy Domowej 2021 – 26.04.2022 r.
12. „Zaburzenia więzi w aspekcie wczesnej diagnozy i postępowania” organizator: CNSR Szkolenia – 18.04.2022 r.
13. „Kamienie milowe rozwoju społeczno-emocjonalnego i sygnały ostrzegawcze w rozwoju małego dziecka” – organizator: Fundacja Promyk Słońca – 02.04.2022 r.
14. „Trauma psychiczna i inne psychologiczne konsekwencje wojny” – organizator: Uniwersytet SWPS – 08.03.2022 r.
15. KONFERENCJA „Dziecko doświadczające traumy” organizator Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – 30.03.2022 r.
16. KONFERENCJA „Starogardzka Konferencja Dziecko pokrzywdzone przestępstwem” – organizator Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – 22.09.2022 r.
17. 19 OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA „Dziecko pokrzywdzone przestępstwem” – organizator Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę – 17-19.10.2022 r.

3. W odniesieniu do celu trzeciego:

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, stale podnosząc swoje kwalifikacje zawodowe, zwiększali skuteczność prowadzenia działań interwencyjnych na rzecz osób doświadczających kryzysów życiowych i sytuacyjnych zgłaszających się do tut. Centrum. Pomoc jaką mieszkańcy terenu powiatu zielonogórskiego mogą uzyskać w Centrum, oscyluje wokół poradnictwa specjalistycznego:

- poradnictwo prawne,
- poradnictwo psychologiczne
- poradnictwo pedagogiczne oraz działań interwencji kryzysowej.

W zakresie działalności korekcyjnej skierowanej do osób stosujących przemoc z terenu powiatu zielonogórskiego, Centrum co roku prowadzi grupy korekcyjno edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W roku 2022 odbyła się

jedna, całoroczna edycja Programu, do którego zgłosiło się 21 uczestników, mieszkańców powiatu. Spotkania z uczestnikami odbywały się zarówno w formie indywidualnej, jak i w ramach grupy. Prowadzone były również rozmowy telefoniczne, mające za zadanie wspierać uczestników programu w dniach wolnych od zajęć. W ramach jednej edycji Programu, prowadzone były 2 odrębne grupy – w budynku Centrum (60 godzin) oraz w Sulechowie w budynku Ośrodka Pomocy Społecznej, przy ul. Jana Pawła II 52 (60 godzin).

Program prowadzony przez trenerów; obejmuje 60 godzin spotkań grupowych (dla grupy liczącej od 5 do 12 osób) oraz spotkań indywidualnych, według potrzeb.			
Rok	Kategoria	Liczba uczestników	Liczba uczestników, którzy ukończyli program
PROGRAM KOREKCYJNO – EDUKACYJNY			
2016 (dwa cykle)		23	10
2017 (dwa cykle)		10	6
2018 (jeden cykl)		10	7
2019 (dwa cykle)		22	10
2020 (dwa cykle)		18	5
2021 (jeden cykl całoroczny)		20	9
2022 (jeden cykl całoroczny)		20	3

Tabela 1. Podsumowanie programów korekcyjno – edukacyjnych prowadzonych przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze w latach 2016 – 2022.

1. Podstawa prawna

Przemoc domową należy zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Jako problem ogólnospołeczny ujmowany w kontekście łamania praw człowieka znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach Międzynarodowych, Europejskich oraz krajowych. Poniżej wymieniono najistotniejsze z nich:

Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ):

1. Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r.,
2. Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r.,
3. Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 r. Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego ONZ,
4. Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ – Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 1999 r.

Rady Europy:

1. Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (85)4 w sprawie przemocy domowej z dnia 26 marca 1985 r.,
2. Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 dnia stycznia 1990 r.,
3. Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie,
4. Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy Rec. (2002) 5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z dnia 30 kwietnia 2002 r.,
5. Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z dnia 11 maja 2011 r.

Unii Europejskiej:

1. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011, str. 1),

2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, str. 2),
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, str. 1, z późn. zm.),
4. Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 roku, ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57).

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie Polskim, jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. rozdział „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela”, która reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje każdemu prawo żądania od organów szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Kolejnym istotnym dokumentem jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w domowej. Definiuje ona pojęcie przemocy, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec sprawców. Istotna jest również ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 poz. 901), która określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej oraz ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 poz. 1426.), w kontekście działalności Centrum.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy

2.1 Definicja przemocy domowej

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, określa definicję tego zjawiska jako:

„jednоразowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.”*

Z przytoczonej definicji wynika, że przemoc domowa to ogólne określenie zachowań osób chcących uzyskać przewagę nad inną osobą, z którą mają albo miały bliskie stosunki i chcący tę osobę kontrolować. Jest to więc seria zdarzeń, w których dochodzi do złego traktowania fizycznego i psychicznego ofiary. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), o uznaniu danego przypadku użycia siły lub władzy, lub groźby takiego użycia za przemoc, decyduje negatywny cel i wysokie prawdopodobieństwo negatywnych skutków takiego działania.

Znowelizowana ustawa definiuje osobę doznającą przemocy jako:

- „a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,*
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,*
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,*

- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego.”

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 ustawy.

Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, inaczej zwana Konwencją Stambulską definiuje zjawisko przemocy domowej jako:

„wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiędzy byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie.”

2.2. Cechy charakterystyczne przemocy

Przemoc domowa nie zawsze jest łatwa do rozpoznania, jednak ustawodawca określa, jakie elementy muszą się pojawić, by móc stwierdzić, że zachodzi prawdopodobieństwo zajścia omawianej sytuacji. Powszechnie przyjmuje się, że przemoc, charakteryzuje się tym że:

- 1) **jest intencjonalna** – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- 2) **siły są nierówne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,

- 3) **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- 4) **powoduje ból i cierpienie** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Osoba stosująca przemoc, narusza podstawowe prawa drugiej osoby, prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku.

2.3. Rodzaje przemocy domowej i jej przykłady

Przemoc domowa przybiera różne formy, od przemocy fizycznej przez psychiczną i seksualną po przemoc ekonomiczną. Może się pojawić na każdym etapie małżeństwa czy związku. Rzadko kiedy jest incydem, przeważnie przyjmuje charakter czynu długotrwałego i cyklicznego. Od niedawna „nową” formą przemocy jest cyberprzemoc.

a) przemoc fizyczna – naruszenie nietykalności fizycznej

Przemoc fizyczna jest każdym, intencjonalnym zachowaniem, którego celem jest zadanie ofierze cierpienia, bólu fizycznego wbrew jej woli, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie życia, np.: bicie ręką czy pięścią, bicie innymi przedmiotami, policzkowanie, ciągnięcie za włosy, wykręcanie rąk, kopanie, duszenie, zadawanie ran kłutych i szarpanych, popychanie, szturchanie, klepanie, klapsy, szczypanie, przypalanie papierosem, odmawianie koniecznej pomocy medycznej, pozbawienie jedzenia, picia, snu, zmuszanie do zażywania narkotyków, alkoholu itp.

b) przemoc psychiczna - naruszenie godności osobistej

Przemoc psychiczna to każde zachowanie, którego celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu oraz pozbawienie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem; przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: poniżanie, zastraszanie, upokarzanie, ciągłe bezpodstawne krytykowanie, wmawianie choroby psychicznej, groźenie, groźenie pozbawieniem władzy rodzicielskiej, izolowanie od rodziny, przyjaciół, wrogie nastawianie dzieci, zakazywanie opuszczania domu, zabranianie dostępu do telefonu, samochodu, pozbawianie intymności

i prywatności, uniemożliwianie podejmowania decyzji, obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Jest to najczęstsza forma przemocy, która jest także trudna do udowodnienia, gdyż nie zostawia widocznych oznak na ciele.

c) przemoc seksualna - naruszenie intymności

Przemoc seksualna, jest to każde zachowanie mające na celu zmuszanie ofiary do podjęcia niechcianych zachowań o charakterze seksualnym lub zdeprecjonowanie jej seksualności. Zmuszanie do aktywności seksualnej wbrew woli, kontynuowanie aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do nieakceptowalnych form seksu (seks oralny, analny, homoseksualny, heteroseksualny, sodomia, sadomasochizm), zmuszanie do współżycia z innymi osobami, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, wyśmiewanie preferencji seksualnych itp.

d) przemoc ekonomiczna - naruszenie własności

Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. O przemocy ekonomicznej mówimy, gdy sprawca używa pieniędzy albo innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeby władzy i kontroli nad partnerką, podporządkowania jej lub przerwania na nią odpowiedzialności za utrzymanie domu. Przykładami przemocy ekonomicznej jest np.: niszczenie rzeczy osobistych, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, zabieranie zarobków, zabieranie kart kredytowych, zakazywanie podjęcia lub chodzenia do pracy, uniemożliwianie uzyskania informacji o stanie finansów rodzinnych, itp. Do formy przemocy ekonomicznej można zaliczyć zaniedbanie.

e) zaniedbanie – czyli naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich

Jest to każde działanie polegające na pozbawianiu pożywienia i picia, ubrań, schronienia, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokajania podstawowych potrzeb tj.: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, a także ograniczenie lub pozbawienie dostępu do pomocy lekarskiej itp. Odnosi się w szczególności do dzieci.

f) cyberprzemoc (cyberbullying)

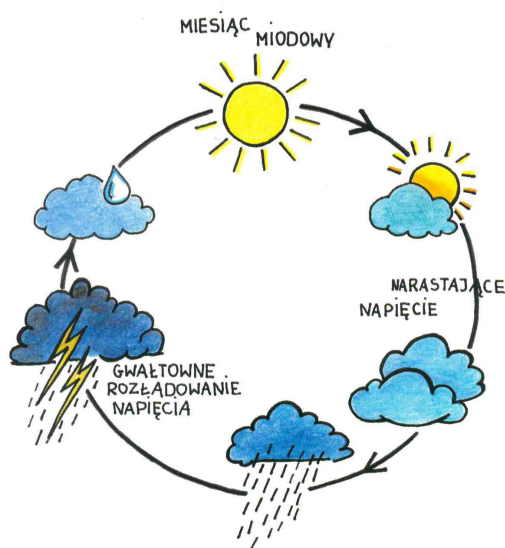
W definicji cyberprzemoc, to seria agresywnych zachowań, celowo i regularnie skierowanych przeciwko drugiej osobie. To zjawisko nękania, zastraszania, poniżania, grożenia czy wyśmiewania innych osób za pośrednictwem Internetu i telefonów komórkowych.

Cyberprzemoc charakteryzują zachowania takie jak:

- 1) **ośmieszanie, obrażanie, straszenie, nękanie czy też poniżanie** kogoś za pomocą Internetu, albo telefonu komórkowego,
- 2) **podszycanie się pod kogoś** w portalach społecznościowych, na blogach, wiadomościach e-mail lub komunikatorach,
- 3) **włamanie się** na czyjeś konto (np. pocztowe, w portalu społecznościowym, konto komunikatora),
- 4) **publikowanie oraz rozsyłanie** filmów, zdjęć, albo informacji, które kogoś ośmieszają,
- 5) **tworzenie obrażających kogoś** stron internetowych lub blogów,
- 6) **pisanie obraźliwych komentarzy** na forach, blogach, portalach społecznościowych.

Formą cyberprzemocy jest **sexting**, czyli zachowania odnoszące się do sfery seksualności. Sprawcy manipulują zdjęciami tak, by wyglądały na pornograficzne, a następnie publikują je w sieci (także na portalach erotycznych). Cyberprzemoc to także **grooming**, czyli próby uwodzenia drugiej osoby, w tym często dziecka przez osobę dorosłą za pomocą Internetu lub telefonii komórkowej, w celu późniejszego wykorzystania seksualnego.

2.4. Cykl przemocy

Rysunek 1. Cykl przemocy – opracowanie własne

Przemoc w domowa, choć aktem jednorazowym, zwykle powtarza się według określonych prawidłowości. Związki oparte na przemocy cechuje szczególna dynamika, a przemoc powtarza się w cyklach, składających się z trzech, następujących po sobie faz: fazy budowania napięcia, epizodu przemocy fizycznej, fazy skruchy (fazy miesiąca miodowego), i tak:

- a) **faza narastania napięcia** – istotą tej fazy jest stopniowy wzrost napięcia z nasilającymi się sytuacjami konfliktowymi między sprawcą a ofiarą. Sprawca staje się rozdrażniony, poirytowany, zaczyna obrażać, krytykować, zastrasza, czyli jego zachowanie zaczyna zagrażać bezpieczeństwu emocjonalnemu ofiary. Osoby uzależnione zaczynają więcej pić i zażywać substancje psychoaktywne. Na tym etapie może, ale nie musi dochodzić do pomniejszych aktów przemocy fizycznej. Ofiara, przeczuwając zbliżający się atak, stara się nie denerwować partnera – nie „wchodzi mu w drogę,” jest czujna, napięta i uważna na swoje zachowanie, uspokaja go, spełnia wszystkie zachcianki, często przeprasza. Niektóre ofiary mają w tym okresie różne dolegliwości fizyczne takie jak bóle żołądka, głowy, bezsenność, utratę apetytu. Jest to wynik narastania napięcia, które po pewnym czasie staje się nie do zniesienia.
- b) **faza gwałtownej przemocy** - występuje wybuch agresji sprawcy. Sprawca zamienia się w kata dokonującego często drastycznych czynów nie zważając na krzywdę

innych. Staje się bardzo gwałtowny, wpada w szał i wyładowuje swoją wściekłość na ofiarach. Czasami dochodzi do zagrażających życiu i zdrowiu aktów przemocy fizycznej, której może towarzyszyć skrajna agresja werbalna. Moment wybuchu agresji, wywołany jest najczęściej przez drobiazg np.: opóźniony posiłek, brak kontaktu wzrokowego. Zdarza się, że ofiara, świadomie bądź nieświadomie, prowokuje swoim zachowaniem sprawcę, aby nie musieć dłużej zmagać się z napięciem i poczuciem zagrożenia. Skutki użytej przemocy mogą być różne – podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, śmierć. W tej fazie ofiara także stara się robić wszystko, żeby uspokoić oprawcę – niezależnie jednak od jej starań, wściekłość partnera narasta i jest nieproporcjonalna do tego, co pobudziło jego zachowanie. Ta faza cyklu jest krótka, trwa do około 48 godzin, cechując się niezwykle ogromną brutalnością. Po ataku, ofiara doznaje szoku, odczuwa bezradność, przerażenie, wstyd. Najczęściej dlatego, w tej fazie ofiary zgłaszają się po pomoc.

- c) **faza spadku napięcia** – „miesiąc miodowy” – w tym etapie następują różnego rodzaju zachowania agresora, od zaprzeczania temu czego się dopuścił, do prób odpokutowania czy obietnic poprawy. To czas skruchy, przeprosin, okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to co się wydarzyło i próbuje załagodzić sytuację obiecując poprawę, żałuje tego, co zrobił – staje się inną osobą. Stara się znaleźć wytłumaczenie tego, czego się dopuścił i przekonuje ofiarę, że był to jednorazowy, wyjątkowy incydent. Rozmawia z ofiarą, dzieląc się swoimi przeżyciami; dba o nią, spędza z nią czas – sprawca i ofiara zachowują się jak zakochani. Ofiara zaczyna wierzyć w to, że przemoc była jedynie jednorazowym incydentem. Faza ta zatrzymuje ją w cyklu przemocy – pod wpływem „miesiąca miodowego” łatwo zapomina o koszmarze poprzednich faz, ma poczucie bycia kochaną, docenianą, jest pełna nadziei, a jednocześnie zostaje bardziej przywiązana do partnera. Im ofiara bardziej zależna od sprawcy, faza skruchy ma krótszy czas. Ponadto, w długotrwałych relacjach, może przybierać postać okresów ciszy i względnego spokoju, bez zapewnień o zmianie. Prawdziwe zagrożenie związane jest z tym, że przemoc w kolejnym cyklu jest zwykle gwałtowniejsza.

2.5. Stereotypy dotyczące przemocy domowej

Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu

na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia¹.

Z punktu widzenia problemu przemocy za najgroźniejsze uważa się stereotypy:

- 1) **usprawiedliwiające przemoc** np. „jak chłop baby nie bije to jej wątroba gnije”, „jak się ciebie nie będą bać, to się z ciebie będą śmiać”, „tyłek nie szklanka”, „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka”, „mężczyzna jest z natury agresywny”;
- 2) **przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary** np. „widziały gały co brały”, „sama sobie winna”, „kobieta odpowiada za ognisko domowe”;
- 3) **przekonania izolujące ofiary** np. „nie mów nikomu co się dzieje w domu”, „dla dobra dzieci, powinnaś zostać w domu”.

Jednymi z najczęstszych mitów ale i przekonań panujących w naszym kraju są te wynikające z roli kobiety i mężczyzny w związku oraz rodzinie, a tym samym z obowiązków i zadań jakie mają do wykonania. Warto wymienić jedynie kilka z nich:

1. Bogate wykształcone kobiety nie bywają bite,
2. Ofiara zawsze czymś prowokuje sprawcę,
3. Picie alkoholu jest przyczyną bicia kobiet,
4. Jeśli kobieta jest bita, to znaczy, że na to zasługuje,
5. Bite kobiety zawsze mogą opuścić dom,
6. Wierzący i praktykujący mężczyźni nie biją swoich żon,
7. Moi rodzice mnie bili i dlatego wyrosłem na porządnego człowieka,
8. Kobieta swoją dobrocią może pokonać złe skłonności partnera,
9. Tylko kobiety i dzieci są ofiarami przemocy,
10. Kiedy przestanie pić to nie będzie bił,

---

¹ Charakterystyka zjawiska przemocy, źródło: www.parpa.pl

11. Kobiety z miłości do męża godzą się na przemoc z jego strony,
12. Mężczyzna przestanie stosować przemoc, kiedy trafi na właściwą kobietę,
13. Najgorsza rodzina jest lepsza niż dom dziecka,
14. Dla dobra dzieci kobieta powinna zostać z mężem nawet jeśli ją bije,
15. Kobieta jest odpowiedzialna za relacje w rodzinie,
16. Mąż ma prawo współżyć z żoną kiedy chce,
17. Brudy pierze się w domu,
18. Przyczyną bicia kobiet jest bieda i niski poziom wykształcenia,
19. Rodzice mają prawo bić swoje dzieci,
20. Świadkowie nie powinni się wtrącać w sprawy rodzinne,
21. Gwałt w małżeństwie nie istnieje.

2.6. Przyczyny przemocy domowej²

Wystąpienie zjawiska przemocy uwarunkowane jest wieloma czynnikami. Nie ma jednej przyczyny przemocy. Dochodzi do niej w wyniku złożonych interakcji pomiędzy czynnikami społecznymi, kulturowymi i psychologicznymi. Są to m.in.:

- 1) **normy społeczne i kulturowe** – w wielu środowiskach bicie, stosowanie kar cielesnych znajduje akceptację. W polskiej kulturze od wieków istniało społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych. Sprawcy przemocy często wyjaśniają swoje zachowanie chęcią naprawy lub poprawy sytuacji, bądź potrzebą ukarania partnera. Przekonanie, że znęcanie się nad partnerem, jest nieodłącznie związane z kulturowym przekonaniem dotyczącym prawa do kontrolowania zachowań partnera, może być częściowym wyjaśnieniem przemocy domowej. Kulturowo akceptuje się również bicie dzieci. Według danych z raportu Rzecznika Praw Dziecka w roku 2016, klapsy stosowane jako metoda wychowawcza, akceptuje 58 proc. Polaków, gdzie Kodeks rodzinny i wychowawczy, wyraźnie wskazuje, że w prawie Polskim wszelkie formy kar cielesnych są zabronione³. Szacuje się, że aż 32 proc. Polaków akceptuje tzw. lanie, czyli zwykłą przemoc. Osoby publiczne, w tym politycy ale i również osoby zajmujące się bezpośrednio prawami dzieci w Polsce, albo otwarcie

---

² Michalska, K., Jaszczak – Kuźmińska, D. „Przemoc w rodzinie”. 2007. Warszawa.

³ Fejer K., Polacy biją i akceptują bicie dzieci. [w:] OKO.press. 2016.

przyznają się do stosowania klapsów jako formy wychowawczej albo uważają, że „klaps nie zostawia wielkiego śladu. Trzeba rozróżnić, czym jest klaps, a czym jest bicie.” Zgadza się na tę formę przemocy, gdyż według nich jest jedną ze skuteczniejszych form dyscyplinowania nieposłusznych dzieci. Innym, wciąż powszechnym w polskim społeczeństwie przekonaniem jest to, że „dzieci są własnością rodziców,” i tylko rodzice, mają wyłączność praw do decydowania o sposobach ich wychowywania.

- 2) **przemoc wobec kobiet** – jest wyrazem historycznie ustalonego nierównego podziału władzy między kobietami i mężczyznami. Historia pokazująca powstawanie państw, uwidacznia to, że władze w rodzinie uzyskiwali mężczyźni, a ich dominacja była umacniana przez przepisy prawa, normy i struktury społeczne. W Polsce, kobiety zostały dopuszczone do studiowania oraz wywalczyły prawa wyborcze niewiele ponad 100 lat temu. Co więcej, należy zauważyć, że po dziś dzień gwałt małżeński, nie jest we wszystkich krajach uznawany za przestępstwo, a w Polsce nadal istnieje przekonanie, że kobieta jest winna mężowi posłuszeństwo i oddanie szczególnie jeśli chodzi o zaspokajanie potrzeb seksualnych partnera. Koncepcje uznające istnienie naturalnego, hierarchicznego porządku, gdzie mężczyznom przypisuje się rolę tzw. głowy rodziny a kobiecie rolę jej podporządkowanego członka zajmującego się domem, można dostrzec w każdym aspekcie funkcjonowania społeczeństwa – szczególnie tam, gdzie hierarchiczne struktury odgrywają podstawową rolę. Innym z czynników, który wpływa na przemoc wobec kobiet jest uprzedmiotawianie ofiary. W zjawisku przemocy postrzeganej ogólnie, agresor w pewien sposób depersonalizuje ofiarę przed, w trakcie lub po ataku, a może to wynikać z faktu, iż stosowanie przemocy wobec człowieka, którego uważamy za równego sobie, jest trudne. Depersonalizacja, niejako usprawiedliwia w oczach sprawcy jego czyn, postrzegając ofiarę jako kogoś nierównego, niegodnego, o mniejszym znaczeniu. W społeczeństwach, w których kobieta nie jest postrzegana jako równa mężczyźnie, przemoc zostaje usprawiedliwiona. Innym problemem związanym z przemocą wobec kobiet, jest fakt społecznego/ kulturowego przyzwolenia i wyuczonej bezradności. Ofiary przemocy są postrzegane jako przewrażliwione. Inną kwestią jest tradycja obwiniania ofiar – wtórna wiktymizacja, która przyczynia się do ostatecznej uległości i podporządkowania się przemocy. Co więcej, często ofiary/ kobiety, muszą mierzyć się z groźbą odebrania dzieci czy pozbawienia środków do życia. Fakt, iż nie mają

stałego zatrudnienia i oszczędności by utrzymać potomstwo, powiązane jest pośrednio z pozostawaniem w domu, wychowywaniem dzieci i dbaniem o „ognisko domowe,” na zasadach ustalonych przez męża. Wspominane stereotypy i mity na temat przemocy, którym ulegamy jako społeczeństwo, przyczyniają się do doszukiwania się odpowiedzialności za przemoc w ofiarach i ich postępowaniu (kobietom w trakcie przesłuchań, zadaje się pytania o wywiązywanie się ich z obowiązków domowych i wypełnianie przez nie tradycyjnych ról matki i żony). Jednym z ostatnich czynników kulturowych jest przekonanie, że małżeństwo należy ratować za wszelką cenę dla dobra rodziny, dzieci, a kobieta, która odchodzi od męża postrzegana jest jako ta, która nie szanuje wartości rodziny samej w sobie.

- 3) **dziedziczenie wzorca przemocy w rodzinie** – wśród wielu koncepcji dotyczących rozwoju dziecka w rodzinie, wszystkie zwracają uwagę na wagę wczesnodziecięcych doświadczeń, jakie towarzyszą dziecku na początkowych etapach rozwoju. Doświadczenia mające szczególnie negatywny wpływ na dzieci, związane są z doświadczaniem przez nie kar cielesnych oraz bycia świadkiem przemocy wobec innych członków rodziny. Z reguły zwraca się uwagę na proces naśladowania i modelowania postaw rodziców przez dziecko, gdzie normy przejęte od rodziców, zakorzeniają się w dorastającym dziecku, stając się podstawą do konstruowania własnego systemu wartości. Tak więc można przyjąć, że uogólnione modelowanie postaw agresywnych, prezentowanych w rodzinie pochodzenia, nie tylko uczy agresywnych zachowań, ale je powiela na dalszych etapach rozwoju. W literaturze psychologicznej mówi się o międzypokoleniowym cyklu przemocy rodzinnej, gdzie ofiary przemocy w dzieciństwie, mogą stać się oprawcami wobec swoich najbliższych w dorosłości. Jest to związane z modelowaniem zachowań rodziców, których doświadcza młoda jednostka. Dodatkowo, zachowania przemocowe czy agresywne zachowania wobec członków rodziny, mogą stać się nieodłącznym elementem doświadczania wzorca intymności związku, który prezentowany jest w przemocowych rodzinach i uczą się go dzieci (relacja między matką i ojcem, babcią i dziadkiem, rodzicami – dziećmi). Skutek - tak zakorzeniony schemat postępowania, ma szansę uwidaczniać się w relacjach zawieranych przez modelującą jednostkę na późniejszych etapach życia, jak i również wobec jej własnego potomstwa. Nie należy zapominać o mechanizmach biologicznych i genetycznych warunkowania przemocy w transmisji

międzypokoleniowej.⁴ Niektóre badania pokazują, że przemoc ma silne uwarunkowania genetyczne, powiązane z impulsywnością i brakami w procesie hamowania emocji.⁵

- 4) **uzależnienie i nadużywanie alkoholu** - osoby nadużywające alkoholu i uzależnione od niego, przejawiają podwyższone nasilenie ogólnej agresji i mają istotnie obniżoną umiejętność kontrolowania agresywnych zachowań. Badania żon osób zmagających się z chorobą alkoholową pokazują, że około 80% z tych kobiet oraz ich dzieci, doświadcza przemocy ze strony męża czy partnera. Alkohol zaburza prawidłowe funkcjonowanie mózgu, zaburzając przebieg przetwarzania informacji, rozhamowuje reakcje przez co może prowadzić do niewłaściwej oceny sygnałów płynących ze środowiska. Co istotne dla podkreślenia – alkohol i jego spożycie nie jest bezpośrednią przyczyną zachowań przemocowych – nie może być tym samym usprawiedliwieniem dla zastosowania przemocy wobec drugiej osoby.
- 5) **środowisko społeczne** – w tym miejscu warto zwrócić uwagę na sytuacyjne uwarunkowania przemocy. W odniesieniu do podstawowych aspektów życia człowieka, wyróżnia się różne wydarzenia, mające fundamentalne znaczenia dla utrzymania się przy życiu oraz różne formy działań jednostki, dzięki którym regulowane są relacje z otoczeniem. Wyróżnia się dwie podstawowe sytuacje, w jakich każdy człowiek znajduje się podczas swojego życia: sytuacje życiowe, bytowe oraz sytuacje czynnościowe. Te pierwsze (sytuacje życiowe) mają znaczący wpływ na rozwój jednostki i formowanie się jej cech osobowości⁶. I tak: bezrobocie, złe warunki materialne i mieszkaniowe, kumulacja niepowodzeń w życiu, to tylko niektóre z przykładów, mających wpływ na poczucie własnej wartości, poczucie sprawstwa czy w przypadku gwałtownej zmiany tych warunków - wzrost stresu psychologicznego. Bezrobocie, jest związane z dotkliwymi konsekwencjami dla osób nim dotkniętych: pogarsza się standard życia, status społeczny, pogłębia izolacja społeczna, pojawia się problem z rozporządzaniem czasem wolnym, wzmagają się sytuacje konfliktowe i napięcia, co prowadzi do wzrostu frustracji. Każdy z powyższych czynników, przyczynić się może do pogorszenia sytuacji całej rodziny, nierzadko powodując jej rozpad. W sytuacji pozostawania bezrobotnym, konflikty

---

⁴ Farrington, D. P. (2011). Families and crime. W: J. Q. Wilson, J. Petersilia (red.), Crime and public policy (s. 130–157). Nowy Jork: Oxford University Press

⁵ DiLalla, L. F., Gottesman, I. I. (1991). Biological and genetic contributors to violence: Widom's untold tale. Psychological Bulletin, 109(1), 125–129.

⁶ Tomaszewski T. (1975): Psychologia. Warszawa: PWN

rodzinne wynikające z trudnej sytuacji materialno-bytowej, są dodatkowym obciążeniem, które wiąże się z silnym stresem, ponieważ może wzmagać uczucia frustracji i niezdolności poradzenia sobie z sytuacjami trudnymi, a to prowadzić może do zachowań agresywnych. Zakłada się, że zachowania agresywne, mogą być reakcją obronną na sytuacje trudne w życiu, którym przez dłuższy czas nie potrafimy sprostać.

3. Przeciwdziałanie przemocy domowej – zakres działań administracji samorządowej

Do **zadań własnych** powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z **zakresu administracji rządowej** realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- 3) opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 4) wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

4. Zasoby instytucjonalne powiatu

Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. 2023 poz. 901), określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielenie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Na terenie powiatu zielonogórskiego działają następujące ośrodki pomocy, które są zobowiązane do jej udzielenia:

1. **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Babimoście**
66 – 110 Babimost, Plac Powstańców Wielkopolskich 11a, tel. (68) 351 24 44
2. **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach**
66 – 130 Bojadła, ul. Sulechowska 35, tel. (68) 352 38 50
3. **Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku**
66 – 016 Czerwieńsk, ul. Piłsudskiego 4, tel. (68) 327 83 37
4. **Ośrodek Pomocy Społecznej w Kargowej**
66 – 120 Kargowa, ul. Rynek 33, tel. (68) 352 51 31 wew. 1
5. **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodzie Bobrzańskim**
66 – 010 Nowogród Bobrzański, ul. Poczтовая 7, tel. (68) 327 68 43
6. **Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie**
66 – 100 Sulechów, ul. Jana Pawła II 52, tel. (68) 478 22 44
7. **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy**
66 – 008 Świdnica, ul. Długa 25, tel. (68) 327 32 30
8. **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiechowie**
66 – 132 Trzebiechów, ul. Parkowa 1a, tel. (68) 351 42 63
9. **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze**
66 – 003 Zabór, ul. Lipowa 15, tel. (68) 321 83 05/06

Celem działania pomocy społecznej zgodnie z ustawą, jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni. W ramach swoich kompetencji i zadań pracownicy socjalni:

- a) przeprowadzają wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, **uruchamiają procedurę „Niebieskiej Karty”** przewidzianej dla pomocy

społecznej, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (nie wymaga to zgody osoby dotkniętej przemocą),

- b) przygotowują wszechstronny **plan pomocy**,
- c) **monitorują** efekty podjętych działań,
- d) **pomagają w załatwianiu spraw urzędowych** i innych ważnych spraw bytowych,
- e) **udzielają** szeroko rozumianego **poradnictwa**, np. prawnego, psychologicznego lub wskazują miejsca, gdzie można uzyskać taką pomoc,
- f) udzielają informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy i w uzasadnionych przypadkach udzielają pomocy finansowej (w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych) oraz rzeczowej (np. odzież, żywność),
- g) **informują o możliwościach uzyskania pomocy** w środowisku lokalnym, wskazują miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej,
- h) w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa, **powiadamiają organy ścigania**,
- i) w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownicy socjalni wykonujący obowiązki służbowe **mają prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie** osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Przy każdym ośrodku pomocy społecznej działają **Zespoły Interdyscyplinarne** działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w których skład wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy: przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi. Zadaniem Zespołu jest kompleksowe zajmowanie się rodzinami oraz monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb. Zespół zbiera się każdorazowo w razie potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa miesiące.

Ponadto, przy każdym z ośrodków pomocy społecznej działają **Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań jest ograniczanie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem

zaistnienia przemocy oraz zwiększanie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do sądowego orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, zobowiązania poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto, Komisja realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II

65 – 057 Zielona Góra, ul. Podgórna 5

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze zajmuje się między innymi pomocą osobom dotkniętym kryzysem oraz przemocą. PCPR oferuje **poradnictwo specjalistyczne**, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne. Jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów związanych z przemocą domową. W ramach poradnictwa specjalistycznego **prowadzona jest interwencja kryzysowa**, w ramach której psycholog, pedagog, pracownik socjalny oraz radca prawny udzielają w tym zakresie pomocy osobom będącym w kryzysie.

Interwencja kryzysowa jest to metoda systemowego, interdyscyplinarnego, wielowątkowego oddziaływania na osobę, która znalazła się w kryzysowej sytuacji. Interwencja kryzysowa polega na dostarczeniu wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy: psychologicznej, prawnej, społecznej, informacyjnej i in. Celem interwencji kryzysowej jest „przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.”

Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Stowarzyszenie Twoja Rodzina

65 – 726 Zielona Góra, ul. Wojska Polskiego 116g

Tel. 68 324 49 00, 68 328 08 63

Ośrodek obejmuje swym zasięgiem miasto i teren południowej części województwa lubuskiego. Świadczy poradnictwo specjalistyczne zwłaszcza w zakresie wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, socjalnej, konsultacji pedagogicznych. Działalność Ośrodka oparta jest głównie o pomoc i wsparcie osobom doświadczającym przemocy domowej lub osobom, rodzinom będącym w kryzysie. Poradnictwo specjalistyczne rozszerzone jest o całodobowy Telefon Zaufania dla osób dotkniętych przemocą domową.

Dom Samotnej Matki w Zielonej Górze prowadzony przez Stowarzyszenie Twoja Rodzina

65 – 726 Zielona Góra, ul. Wojska Polskiego 116g

Tel. 68 324 49 08

Dom Samotnej Matki obejmuje długofalowym wsparciem osoby samotne sprawujące opiekę nad dziećmi dotknięte przemocą lub znajdujące się w sytuacji kryzysowej i wymagającej wsparcia w dążeniu do usamodzielnienia się. DSM przyjmuje osoby, które z uwagi na wiek, sytuację życiową, warunki rodzinne, mieszkaniowe i materialne kwalifikują się do tej formy pomocy. Z DSM mogą korzystać kobiety w ciąży, kobiety samotnie wychowujące dzieci, opiekunowie prawni dzieci.

Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze

65 – 950 Zielona Góra, ul. Partyzantów 42

Prokurator wydaje wytyczne dla policji i ma największy wpływ na poziom jej pracy oraz właściwe ukierunkowanie postępowania przygotowawczego. Dlatego ważna jest posiadana przez prokuratora wiedza na temat specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie, aby w trakcie postępowania przygotowawczego oraz sądowego jego naczelną zasadą było zapewnienie bezpieczeństwa osobom pokrzywdzonym i pociągnięcie do odpowiedzialności tych, którzy stosują przemoc wobec najbliższych.⁷

Do zadań prokuratury należy m.in.: przyjęcie zgłoszenia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych, występowanie w roli oskarżyciela publicznego przed sądem, zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa, współpraca z innymi organami państwowymi, organizacjami społecznymi

---

⁷ Tomaszewska, L. (2007). Niezbędnik Prokuratora. Przemoc wobec kobiet w rodzinie. Warszawa.

w zakresie zapobiegania przestępczości prokurator może wchodzić w skład zespołu interdyscyplinarnego powołanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, a także tworzonych przez zespół grup roboczych.

Osoby pokrzywdzone na skutek przemocy w rodzinie, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji **zawiadomienie o przestępstwie** lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby pokrzywdzonej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek:

- a) wszcząć postępowanie przygotowawcze w celu ustalenia czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo,
- b) wyjaśnić okoliczności sprawy,
- c) ustalić osoby pokrzywdzone i rozmiary szkody, zebrać, zabezpieczyć i w niezbędnym zakresie utrwalić dowody dla sądu,
- d) wykryć i w razie potrzeby ująć sprawcę,
- e) w uzasadnionym przypadku na wniosek Policji (taki wniosek musi być rozpatrzony w ciągu 48 godzin od zatrzymania podejrzanego) lub z urzędu może zastosować środek zapobiegawczy wobec osoby, której co najmniej wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej polegający na nakazaniu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że podejrzany ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.

Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze

65 – 332 Zielona Góra, ul. Partyzantów 40

Do podstawowych zadań Policji zawartych w art. 1 ustawy o Policji należy m.in.:

- a) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- b) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,

- c) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- a) interwencja w sytuacji uzyskania zgłoszenia o przemoc w rodzinie, uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty,”
- b) sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- c) zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty
- d) zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- e) wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa.

Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA

65 - Zielona Góra, ul. Stary Rynek 17

BABA wierzy głęboko, że w demokracji i społeczeństwie obywatelskim konieczne jest pełne poszanowanie i realizacja praw kobiet oraz ich współuczestnictwo w procesach decyzyjnych. Dlatego BABA wspiera kobiety na wszystkich polach ich działalności i aktywności, a także czynnie przeciwdziała dyskryminacji kobiet oraz przemocy domowej i seksualnej.

Do głównych i najważniejszych obszarów, w których aktywnie działa Stowarzyszenie, należą:

- a) wydawanie bezpłatnych informatorów prawnych i medycznych, ulotek, plakatów,
- b) organizacja wykładów, szkoleń, warsztatów, grup wsparcia i grup samopomocowych,
- c) uczestnictwo w inicjatywach, akcjach i kooperatywach promujących kobiety bądź zwracających uwagę na ich problemy,
- d) udzielanie bezpłatnej pomocy prawnej i psychologicznej,
- e) prowadzenie Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przemocą, pomoc finansowa dla ofiar przestępstw i przemocy, zapobieganie ich wtórnej wiktymizacji.

Lubuski Ruch na Rzecz Kobiet i Rodziny „Żar”

68 – 200 Żary, ul. Wrocławska 5,

tel. 48 (68) 470 14 44 / 699-902-860,

e-mail. www.lubuskiruch@wp.pl

Zgodnie z wytycznymi Ministra Sprawiedliwości i przyjętym Programem, wsparcie i rozwój instytucjonalnego systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom nastąpiło poprzez utworzenie Sieci Pomocy Osobom Pokrzywdzonym w ramach tego Programu. I tak, na terenie południowej części województwa lubuskiego utworzony został jeden Okręgowy Ośrodek Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Zielonej Górze i siedem Lokalnych Punktów Pomocy Pokrzywdzonym w miastach powiatowych, w tym w powiecie zielonogórskim:

Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Sulechowie

ul. Jana Pawła II 52, 66 – 100 Sulechów

tel. 785 262 000

W punkcie można uzyskać pomoc:

- a) pierwszego kontaktu (stały dyżur, pomoc w wypełnieniu wniosków, umówienie do specjalistów, gromadzenie dokumentacji poświadczającej przestępstwo, kontakt telefoniczny, itp.),
- b) prawną, psychologiczną, psychoterapię,
- c) tłumacza, w tym tłumacza języka migowego w uzyskaniu innych form pomocy,
- d) pokrywanie kosztów związanych z kształceniem - pomoc w nauce
- e) dofinansowanie do pobytu dziecka w żłobku,
- f) finansowanie kwalifikacyjnych kursów zawodowych,
- g) udzielenia czasowego schronienia,
- h) dopłaty do bieżących zobowiązań czynszowych i opłat,
- i) bony żywnościowe, bony towarowe na zakup odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej.

Stowarzyszenie Penitencjarne Patronat

65 – 454 Zielona Góra, ul. Sikorskiego 26

Celem działania Stowarzyszenie Penitencjarnego Patronat jest:

- a) niesienie **pomocy moralnej, materialnej i prawnej** osobom pozbawionym wolności, zwolnionym z zakładów karnych oraz ich rodzinom,

- b) inicjowanie i uczestnictwo w **zapobieganiu przestępstw**,
- c) **łagodzenie następstw** popełnionych przestępstw, również przy pomocy mediacji,
- d) wpływanie na humanizowanie orzekania i wykonywania kar,
- e) udzielanie pomocy osobom pozbawionym wolności przebywającym w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz zakładach dla nieletnich,
- f) społeczna readaptacja zwolnionych z zakładu karnego, aresztu śledczego.

Ponadto Patronat stawia sobie za cel podejmowanie starań o humanizację systemu penitencjarnego i umacnianie w nim praworządności a także zapobieganie przestępczości. Podstawowymi środkami i metodami działania Patronatu są między innymi:

- a) udzielanie **osobom pozbawionym wolności i ich rodzinom** pomocy moralnej, materialnej i prawnej;
- b) zgłaszanie członka Patronatu w charakterze społecznego przedstawiciela w postępowaniu sądowym i przedstawiciela skazanego w postępowaniu wykonawczym;
- c) prowadzenie lub współdziałanie w utrzymywaniu schronisk dla bezdomnych, zwolnionych z zakładów, o których mowa w art.8 §1.

Towarzystwo Rozwoju Rodziny

65-001 Zielona Góra, ul. Generała Jarosława Dąbrowskiego 35

e-mail: trr.zgora@gmail.com,

tel. (68) 320 08 94

Celem działania Towarzystwa jest zwiększanie dostępu do wiarygodnych informacji, wysokiej jakości usług i programów dotyczących zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez:

- a) poradnictwo dla młodzieży, dorosłych i par,
- b) pomoc dla ofiar przemocy seksualnej,
- c) terapię indywidualną i grupową,
- d) grupy wsparcia i grupy rozwojowe,
- e) szkolenia oraz treningi z zakresu edukacji seksualnej, HIV/AIDS/STI i inne
- f) organizowanie seminariów i konferencji,

- g) akcje profilaktyczne (np. podczas Przystanku Woodstock, Światowy Dzień AIDS, Memoriał Pamięci i Mobilizacji w walce z AIDS),
- h) wydawanie ulotek, materiałów edukacyjnych.

5. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu zielonogórskiego.

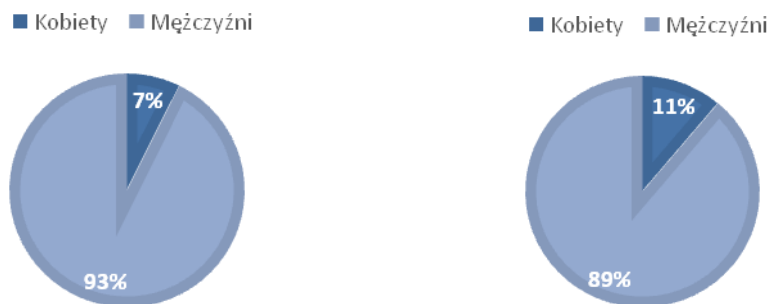
Analiza zjawiska przemocy na terenie powiatu zielonogórskiego została przeprowadzona w oparciu o dane z ankiet, o których wypełnienie zostali poproszeni pracownicy ośrodków pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz policji. W/w dane zostały zebrane i opracowane przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Pierwszym pytaniem, na które należy odpowiedzieć analizując problem przemocy domowej jest pytanie o to, kogo problem ten dotyczy. Podstawowe rozróżnienie dotyczy sprawców przemocy i osób nią pokrzywdzonych.

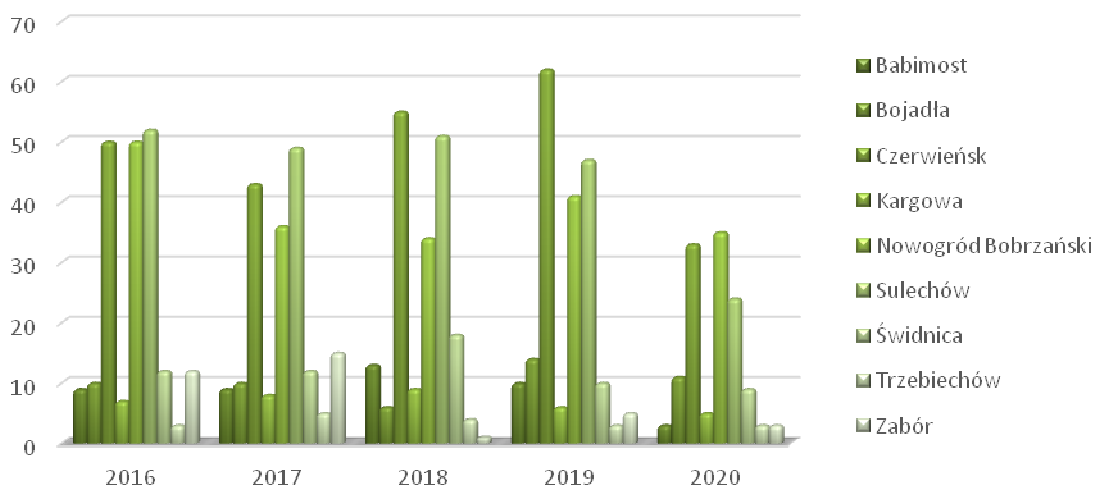
Z analizy pozyskanych danych przedstawionych w Tab. 2 i Rys. 2 wynika, że sprawcami przemocy domowej są w znakomitej większości (powyżej 90%) mężczyźni. Dane od OPS – ów i Policji są zgodne, stanowiąc zarazem potwierdzenie dla ogólnej charakterystyki zjawiska przemocy w rodzinie przedstawionej w poprzednich rozdziałach.

Rok	Źródło danych	Mężczyźni	Kobiety	Małoletni
2016	Policja	30	386	33
	OPS/GKRPA	26	148	72
2017	Policja	45	363	33
	OPS/GKRPA	41	165	68
2018	Policja	59	303	50
	OPS/GKRPA	30	155	76
2019	Policja	30	270	25
	OPS/GKRPA	36	167	65
2020	Policja	26	159	18
	OPS/GKRPA	15	87	47

Tabela 2. Ofiary przemocy w rodzinie wg danych OPS z terenu powiatu i Policji.

Rysunek 2. Rozkład procentowy mężczyzn i kobiet jako sprawców przemocy domowej. Wykres **po lewej** – na podstawie danych z OPS – ów. Wykres **po prawej** – na podstawie danych od Policji.

Rysunek 3. Sprawcy przemocy w gminach powiatu.

Analiza ankiet od ośrodków pomocy społecznej pozwoliła na sporządzenie powyższego zestawienia (Rys. 3.). Wynika z niego, że najczęściej sprawców przemocy domowej dostrzegli pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku, najmniej zaś – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebiechowie. Rozbieżności mogą z jednej strony wynikać z różnic wielkości poszczególnych gmin powiatu. W przypadku gminy Czerwieńsk i Trzebiechów, na różnicę może składać się ich liczebność, która w Czerwieńsku jest prawie 3 krotnie liczniejsza niż w gminie Trzebiechów. Na podstawie powyższego nie należy sądzić, iż zjawisko przemocy domowej jest szczególnie nasilone w pewnych częściach powiatu, a w pozostałych niemal nie występuje. Niemniej

jednak, analiza ankiet pozwala stwierdzić większą – w stosunku do pozostałych – wrażliwość niektórych Ośrodków na zjawisko przemocy domowej.

Rok	liczba sprawców przemocy ogółem	liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu (%)
2016	325	126 (39%)
2017	429	144 (33%)
2018	373	148 (39%)
2019	301	85 (28%)
2020	184	48 (26%)

Tabela 3. Sprawcy przemocy ogółem a sprawcy pod wpływem alkoholu z danych uzyskanych od Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze.

Rysunek 4. Udział procentowy sprawców przemocy pod wpływem alkoholu (łącznie w latach 2016-2020)

Dzięki danym uzyskanym z Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze możliwe było sporządzenie powyższych zestawień. Warto zauważyć, iż w poprzednich latach sprawcy przemocy będący pod wpływem alkoholu, stanowili niezmiennie średnio 60 % wszystkich sprawców przemocy domowej. Odsetek przestępstw przemocy dokonywanych po zażyciu substancji psychoaktywnej w postaci alkoholu, spada. Możliwe, że kampanie społeczne, które informują o przemocy domowej z alkoholem w tle sprawiają, że w coraz mniejszym stopniu jest to temat „wstydlivy.” Ofiary mogą częściej zgłaszać się po pomoc, gdyż mają świadomość otrzymania wsparcia. Nagłaśnianie problemu przemocy domowej, powstawanie

w ostatnich latach fundacji działających na rzecz kobiet, dają realne narzędzia wsparcia kobiet i dzieci. Z drugiej strony, fakt obniżenia udziału sprawców pod wpływem alkoholu, może świadczyć o narastającej przemocy w ogóle, na co wskazuje porównanie danych lat 2012 – 2015 z latami 2016 – 2020. Innym czynnikiem, który może wpływać na zmniejszenie przemocy dokonywanej pod wpływem alkoholu, jest powodzenie programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rok	Źródło danych	Kobiety	Mężczyźni
2012	OPS/GKRPA	5	214
	Policja	12	264
2013	OPS/GKRPA	6	245
	Policja	10	286
2014	OPS/GKRPA	14	189
	Policja	11	203
2015	OPS/GKRPA	2	126
	POLICJA	18	123

Rok	Źródło danych	Kobiety	Mężczyźni
2016	OPS/GKRPA	142	142
	Policja	29	296
2017	OPS/GKRPA	134	134
	Policja	48	380
2018	OPS/GKRPA	129	129
	Policja	48	323
2019	OPS/GKRPA	135	135
	POLICJA	33	267
2020	OPS/GKRPA	10	92
	POLICJA	16	168

Tabela 4. Porównanie sprawców przemocy w latach 2012-2015 z latami 2016-2020, na podstawie danych od Komendy Policji i OPS-ów.

Gdyby nie wliczać do statystyk danych z roku 2020, można dostrzec wyraźny wzrost przemocy w rodzinach, gdzie sprawcami są mężczyźni – jest to wzrost o 390 zgłoszonych przypadków w porównaniu do lat poprzednich. Podobnie sytuacja wygląda, jeśli chodzi o wzrost stosowania przemocy przez kobiety w rodzinie, który jest zdecydowanie widoczny. Patrząc na dane dostarczane z OPS-ów i porównując je z danymi otrzymanymi z Policji, można zauważyć znaczny spadek zgłoszeń dotyczących przemocy ośrodkom pomocy społecznej a wzrost zgłoszeń bezpośrednio do organu ścigania. W związku ze stale narastającym problemem przemocy domowej, w dalszym ciągu konieczne jest prowadzenie intensywnych oddziaływań ukierunkowanych na pomoc ofiarom, przy jednoczesnym wspieraniu osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, w ich chęci poprawy swojego życia i wyjścia z choroby alkoholowej. Niewątpliwie programy profilaktyczne mają

dużą wartość w edukowaniu i uświadamianiu społeczeństwa jeśli chodzi o uzależnienie od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, lecz jak pokazują dane, jest to nadal problem aktualny w rodzinach.

W grupie osób pokrzywdzonych przemocą domową, zdecydowanie dominują kobiety i małoletni. Podobnie jak w przypadku sprawców, struktura tej grupy jest typowa dla omawianego zjawiska i zbieżna z wiedzą na temat przemocy w rodzinie. Warto zwrócić uwagę na zmiany procentowe składu grupy w stosunku do lat 2009 – 2011, czy 2012 - 2015. Lata 2009 – 2011 wskazywały, że najczęściej grupą pokrzywdzoną przemocą domową są kobiety ale bardzo duży odsetek stanowią małoletni. Z kolei w latach 2012 – 2015, zwracano uwagę na fakt, iż kobiety zaczynają znacząco przeważać wśród doznających przemocy (Rys. 6.). W ciągu ostatnich 7 lat (Rys. 5.), można zauważyć, że kobiety nadal znacznie przeważają jako ofiary przemocy domowej. W porównaniu do lat poprzedzających, wzrosła nieznacznie również liczba mężczyzn, którzy zostali pokrzywdzeni. W latach 2012 – 2015 było to 11%, natomiast w ciągu ostatnich 7 lat nastąpił wzrost do 17% (wg danych policji).

Rok	Źródło danych	Mężczyźni	Kobiety	Małoletni
2016	Policja	30	386	33
	OPS/GKRPA	26	148	72
2017	Policja	45	363	33
	OPS/GKRPA	41	165	68
2018	Policja	59	303	50
	OPS/GKRPA	30	155	76
2019	Policja	30	270	25
	OPS/GKRPA	36	167	65
2020	Policja	26	159	18
	OPS/GKRPA	15	87	47

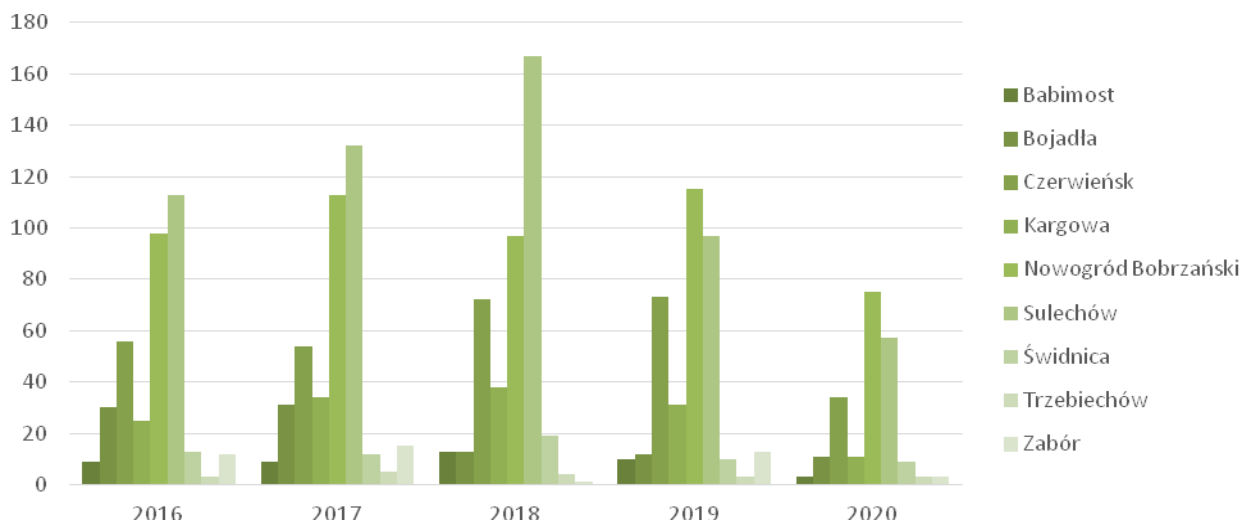
Tabela 5. Pokrzywdzeni przemocą w rodzinie wg danych OPS z terenu powiatu i Policji.

Rysunek 5. Procentowy skład grupy pokrzywdzonych przemocą domową **po lewej** – na podstawie danych Policji; **po prawej** – na podstawie danych z OPS – ów w latach 2016 – 2020.

Rysunek 6. Procentowy skład grupy pokrzywdzonych przemocą domową **po lewej** – na podstawie danych Policji; **po prawej** – na podstawie danych z OPS – ów w latach 2012 – 2015.

Rysunek 7. Pokrzywdzeni przemocą domową w gminach powiatu.

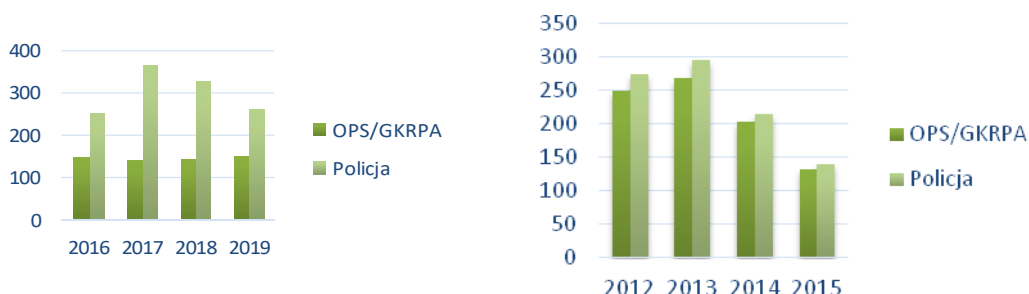
Powyższy wykres (Rys. 7), prezentuje liczbę ofiar przemocy domowej w poszczególnych gminach powiatu. Na podstawie tego zestawienia można wyróżnić dwie gminy: Nowogród Bobrzański oraz Sulechów, które w ankietach wykazały największą liczbę ofiar przemocy domowej. Należy przy tym zauważyć, że gminy te należą do największych w powiecie zielonogórskim. W przypadku gminy Sulechów, równie wysoki wskaźnik pokazywał zgłoszonych sprawców przemocy. Duże różnice w ilości osób pokrzywdzonych przemocą domową w gminach, podobnie jak w przypadku grupy sprawców, mogą wynikać z różnej wrażliwości Ośrodków na ten problem społeczny.

Jednym z podstawowych działań interwencyjnych wobec zjawiska przemocy domowej, jakie podejmują pracownicy jednostek samorządu terytorialnego oraz policji jest wszczynanie **procedury Niebieskiej Karty**. Narzędzie to angażuje różne instytucje i służby, dzięki czemu stało się bardzo istotnym elementem służącym przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OPS/GKRPA	250	268	203	131	149	143	146	152	83
Policja	275	296	214	140	257	367	331	263	151
Razem	525	564	417	271	406	510	477	415	234

Tabela 6. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w latach 2012 – 2020.

Dane przedstawione w Tab. 6 i 7 oraz na wykresie Rys. 8. pokazują, że procedura Niebieskiej Karty w latach 2016 - 2020, w ośrodkach pomocy społecznej znacząco spadła jeśli porównać ją do danych Policji dotyczących wszczynania tej procedury. Na przestrzeni analizowanych lat najwięcej procedur wszczęto w gminach w 2016 roku.

Rysunek 8. Porównanie - liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w latach 2016 - 2019 (po lewej) i w latach 2012 – 2015 (po prawej) - udział Policji i ośrodków pomocy społecznej.

	Babimost	Bojadła	Czerwieńsk	Kargowa	Nowogród Bobrzański	Sulechów	Świdnica	Trzebiechów	Zabór	razem
2016	9	9	27	7	18	52	12	3	12	149
2017	9	5	22	8	18	49	12	5	15	143
2018	13	3	27	9	20	51	18	4	1	146
2019	10	10	28	7	24	47	10	3	13	152
2020	3	6	18	5	17	19	9	3	3	83
razem	44	33	104	31	97	199	61	18	44	673

Tabela 7. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty z uwzględnieniem gmin powiatu w latach 2016 - 2020.

Z danych pozyskanych od ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu oraz działających przy nich gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wynika, że problem przemocy w rodzinie jest najszerzej dostrzegany w gminach Sulechów, Nowogród Bobrzański i Czerwieńsk, jednak w tych gminach również nastąpił znaczny spadek wszczynania procedur Niebieskiej Karty o około 50 procedur, w porównaniu z danymi z lat 2012 – 2015 (Tab. 8). Prawidłowość tą widać w każdej z gmin podanych w tabelach, prócz Babimostu.

	Babimost	Bojadła	Czerwieńsk	Kargowa	Nowogród Bobrzański	Sulechów	Świdnica	Trzebiechów	Zabór	razem
2012	14	0	56	14	44	78	23	4	17	250
2013	10	0	50	11	49	95	24	10	19	268
2014	14	7	35	9	33	61	23	8	13	203
2015	11	10	15	3	29	41	9	2	11	131
Razem	49	17	156	37	155	275	79	24	60	852

Tabela 8. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty z uwzględnieniem gmin powiatu w latach 2012-2015.

Co istotne i warte poddania głębszej analizie, dane zebrane do niniejszego opracowania pokazują wzrost przemocy w domowej na przełomie ostatnich lat w porównaniu z latami do roku 2015, jednak procedury Niebieskiej Karty odnotowują spadek wśród ośrodków pomocy społecznej. Inną zależność można zauważyć jeśli porównać ze sobą liczbę wszczętych procedur Niebieskiej Karty według danych z Policji. W porównaniu z latami 2012-2015, w okresie od 2016 roku do roku 2019, odnotowano o blisko 300 więcej wszczętych procedur Niebieskiej Karty (Tab. 6).

6. Analiza SWOT zjawiska przemocy domowej

Opracowana diagnoza problemu przemocy domowej umożliwiła sporządzenie analizy SWOT, która określiła atuty i mankamenty analizowanego problemu. Analiza ta wykazała także szanse, których odpowiednie wykorzystywanie stanie się impulsem do rozwoju i osłabi zagrożenia stanowiące bariery i przeszkody w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie lokalnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej – na szczeblu powiatowym, gminnym oraz z organizacjami i stowarzyszeniami pozarządowymi. 3. Doskonalenie wiedzy, umiejętności i kompetencji specjalistów z różnych instytucji. 4. Dostępność informacji o placówkach pomocowych i dostępnych formach pomocy w każdej gminie i powiecie. 5. Dostępność bezpłatnych porad prawnika i psychologa dla osób pokrzywdzonych wskutek przemocy przy PCPR w Zielonej Górze. 6. Realizowanie programów korekcyjno – edukacyjnych, psychologiczno - terapeutycznych oraz zapewnianie wielowymiarowego wsparcia dla	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości i podtrzymywane przez stereotypy. 2. Niedocenianie zagrożenia ofiar – niedostateczna wiedza o zjawisku przemocy i prawidłowościach zachowań sprawców i ofiar. 3. Mała liczba bezpłatnych szkoleń dot. przemocy w rodzinie dedykowanych specjalistom pracującym w poszczególnych instytucjach 4. Ograniczona sieć instytucji wspierających w zakresie przeciwdziałania przemocy i jej skutkom – brak ośrodka wsparcia dla ofiar, brak miejsc odosobnienia dla sprawców przemocy domowej). 5. Mała liczba specjalistów posiadających kwalifikacje z zakresu pracy z osobami stosującymi przemoc i gotowych prowadzić oddziaływania korekcyjne i terapeutyczne. 6. Ograniczenie środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań

<p>sprawców przemocy domowej przez organizacje samorządowe i stowarzyszenia na terenie powiatu.</p> <p>7. Wzrastająca liczba zgłoszeń przypadków przemocy w rodzinie.</p> <p>8. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych.</p> <p>9. Dobra współpraca instytucji odpowiedzialnych za udzielanie wsparcia rodzinom.</p> <p>10. Gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej.</p>	<p>z zakresu profilaktyki przemocy (szkoleń, warsztatów, kampanii społecznych).</p> <p>7. Niewystarczająca znajomość przepisów – nieznajomość prawa oraz tego, czego można spodziewać się od służb przeciwdziałających przemocy, problem przerzucania odpowiedzialności.</p> <p>8. Niedostateczna pomoc specjalistyczna dla pokrzywdzonych przemocą lub jej brak ze względu na braki kadrowe w instytucjach pomocowych, zwłaszcza na terenie gmin.</p> <p>9. Niewystarczające liczba miejsc i organizacji na terenie powiatu zajmujących się wspieraniem pokrzywdzonych przemocą w rodzinie.</p>
<p>Szanse w otoczeniu</p>	<p>Zagrożenia w otoczeniu</p>
<p>1. Funkcjonowanie gminnych zespołów interdyscyplinarnych.</p> <p>2. Prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.</p> <p>3. Obowiązek organizowania szkoleń, celem podniesienia kwalifikacji kadr pomocowych.</p> <p>4. Możliwość pozyskania środków na działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z funduszy poszczególnych ministerstw oraz funduszy unijnych.</p> <p>5. Wykorzystanie nowoczesnych technologii do systemu wsparcia</p>	<p>1. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów.</p> <p>2. Zagrożenie wypaleniem zawodowym osób udzielających wsparcia rodzinom.</p> <p>3. Współistnienie zjawiska przemocy z innymi negatywnymi zjawiskami – uzależnienia, bieda, bezrobocie.</p> <p>4. Wycofanie się z działań przez osoby doznające przemocy – może wywoływać frustrację, niechęć do zajmowania się sprawcami przemocy (pytanie o celowość i użyteczność własnej pracy).</p> <p>5. Brak wystarczającej wiedzy, zrozumienia, wrażliwości na zjawisko przemocy wobec bliskich oraz brak zrozumienia dla</p>

<p>i informacji lokalnego społeczeństwa.</p> <p>6. Prowadzenie społecznych kampanii poszerzających wiedzę na temat zjawiska przemocy w rodzinie, promujących dostępne formy pomocy, zwłaszcza przez organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie powiatu.</p>	<p>zachowań i reakcji ofiar oraz sprawców.</p> <p>6. Bierność świadków przemocy.</p> <p>7. Połączenie zjawiska przemocy z innymi szkodliwymi zjawiskami – uzależnienia, ubóstwo.</p> <p>8. Niedostateczna wiedza lub jej brak wśród pokrzywdzonych przemocą domową o dostępnych formach pomocy.</p>
---	---

7. Cele programu

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy domowej i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

7.1. Cel główny

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje.

7.2. Cele szczegółowe

1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu na temat zjawiska przemocy domowej i możliwości uzyskania pomocy.
2. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób pokrzywdzonych przemocą domową i stosujących przemoc domową.

7.3. Wskaźniki realizacji celów programu

Poprzez realizację celów programu zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

1. Zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
2. Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie skutków stosowania przemocy domowej.
3. Odpowiednie przygotowanie służb i instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania występowaniu zjawiska przemocy domowej i monitorowania jej skutków.

7.4. Sposoby realizacji celów

Program przeciwdziałania przemocy domowej oparty będzie na:

1. zapewnieniu poradnictwa specjalistycznego w tym:
  - 1) prawnego,
  - 2) psychologicznego,
  - 3) pedagogicznego,
  - 4) rodzinnego,
  - 5) socjalnego;
2. działaniach w zakresie interwencji kryzysowej – udzielanie schronienia oraz pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla ofiar przemocy;
3. działaniach w zakresie profilaktyki zjawiska przemocy domowej;
4. realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy;
5. ścisłej współpracy z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

7.5. Realizatorzy programu

Realizatorami działań zdefiniowanych w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej na lata 2023 – 2027 są m.in.: samorząd powiatu, samorządy gmin, jednostki organizacyjne, a w szczególności:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze,
- 2) Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonej Górze,
- 3) ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu zielonogórskiego oraz działające przy nich zespoły interdyscyplinarne i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 4) Sąd Rejonowy w Zielonej Górze i działający przy nim kuratorzy,
- 5) Prokuratura Okręgowa w Zielonej Górze,
- 6) Miejska Komenda Policji w Zielonej Górze,

7) organizacje pozarządowe.

7.6. Adresaci programu

Program skierowany jest przede wszystkim do:

- 1) osób dotkniętych przemocą domową, w tym:
  - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
  - dzieci,
  - osób starszych,
  - osób niepełnosprawnych,
- 2) osób stosujących przemoc domową,
- 3) świadków przemocy domowej,
- 4) przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej,
- 5) społeczności powiatu zielonogórskiego.

8. Cele szczegółowe, sposób realizacji, realizatorzy i harmonogram Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Domowej na lata 2023 – 2027.

CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSÓB REALIZACJI	REALIZATORZY	TERMIN
<p>1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu na temat zjawiska przemocy domowej i możliwości uzyskania pomocy.</p>	<p>1. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu zielonogórskiego w zakresie profilaktyki zjawiska przemocy domowej;</p> <p>2. Poszerzanie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej oraz skutków przemocy w domowej poprzez umieszczanie informacji na stronach internetowych PCPR;</p> <p>3. Regularne zamieszczanie informacji na stronach internetowych o zakresie świadczonej pomocy i podejmowanych działaniach przez PCPR;</p> <p>4. Rozdysponowanie ulotek/ broszur informacyjnych dotyczących przemocy, w instytucjach pomocowych oraz szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na terenie powiatu zielonogórskiego.</p>	<p>1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze</p> <p>2. ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>3. szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>4. Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze</p> <p>5. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze</p> <p>6. Sąd Rejonowy w Świebodzinie</p> <p>7. organizacje pozarządowe</p> <p>8. Służba Ochrony Zdrowia</p>	<p>2023 – 2027</p>

<p>2. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.</p>	<p>1. Organizacja szkoleń z zakresu zjawiska przemocy domowej dla instytucji pomocowych i działających w obszarze przeciwdziałania przemocy;</p> <p>2. Wsparcie osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej i zwiększenie profesjonalności ich działania;</p> <p>3. Propagowanie właściwych sposobów postępowania w pracy z osobami stosującymi przemoc oraz osobami doświadczającymi przemocy, w tym małoletnich dzieci.</p> <p>4. Uczestnictwo w konferencjach, warsztatach oraz innych formach podnoszących umiejętności i wiedzę z zakresu przeciwdziałania przemocy.</p>	<p>1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze</p> <p>2. ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>3. szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>4. Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze</p> <p>5. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze</p> <p>6. Sąd Rejonowy w Świebodzinie</p> <p>7. organizacje pozarządowe</p> <p>8. Służba Ochrony Zdrowia</p>	<p>2023 – 2027</p>
<p>3. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób pokrzywdzonych przemocą domową i osób stosujących przemoc domową.</p>	<p>1. Prowadzenie interwencji kryzysowej w ramach poradnictwa specjalistycznego; udzielanie wsparcia i konsultacji prawnych, socjalnych, pedagogicznych i psychologicznych;</p> <p>2. Diagnoza środowiska lokalnego, współpraca z ośrodkami pomocy społecznej i służbami</p>	<p>1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie im. Jana Pawła II w Zielonej Górze</p> <p>2. ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu zielonogórskiego</p> <p>3. szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z terenu</p>	<p>2023 – 2027</p>

	<p>zaangażowanymi w pomoc pokrzywdzonym w wyniku przemocy domowej.</p> <p>3. Opracowanie i publikacja broszur/ ulotek/ informatorów w zakresie możliwych form pomocy uzyskania pomocy prawnej, medycznej, socjalnej, psychologicznej, rodzinnej; publikowanie informacji na temat przemocy domowej na stronach internetowych PCPR.</p> <p>4. Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych i psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.</p> <p>5. Organizacja i realizacja szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej.</p> <p>6. Udział pracowników PCPR w szkoleniach, warsztatach, konferencjach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.</p> <p>7. Tworzenie i funkcjonowanie form interdyscyplinarnej współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez podmioty pracujące w tej sferze.</p>	<p>powiatu zielonogórskiego</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze 5. Sąd Rejonowy w Zielonej Górze 6. Sąd Rejonowy w Świebodzinie 7. organizacje pozarządowe 8. Służba Ochrony Zdrowia 	
--	--	--	--

9. Źródła finansowania

Środki finansowe na działania zaplanowane w powiatowym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej na lata 2023 – 2027, będą pochodzić z:

- 1) budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- 2) budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- 3) budżetu Powiatu Zielonogórskiego,
- 4) budżetów samorządów miejsko – gminnych i gminnych z terenu powiatu,
- 5) funduszy europejskich,
- 6) innych programów i grantów.

10. Monitorowanie i ewaluacja

Monitoring działań będzie prowadzony systematycznie. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze im. Jana Pawła II na bieżąco będzie oceniało realizację programu, proponowało zmiany i aktualizację założeń, celów i skutecznych działań. W ramach rocznego sprawozdania z działalności PCPR będzie analizowany stopień realizacji programu.

Przedstawiony „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej na lata 2023 – 2027, ” jest dokumentem otwartym, co oznacza, że w miarę potrzeb i w wyniku ewaluacji zadania w nim zawarte mogą ulegać zmianie.